

LBRIS

We know
books

Coperta de I. OPRIȘAN

- Coperta I-IV: – G. Călinescu, fotografii inedite
În interior: – Reproduseri după dosarul de securitate
al lui G. Călinescu.
– Desene de G. Călinescu și viniete din
publicațiile sale.

Editura Saeculum I.O.
ISBN: 978-973-642-344-4

ACADEMIA ROMÂNĂ
Institutul de Istorie și Teorie Literară
„G. Călinescu”

I. OPRIȘAN

ASALTUL CETĂȚII

Dosarul de securitate al lui G. Călinescu

Editura Saeculum I.O.
București – 2015

Vasile Lupu, 562	Voicu, Ion, 227
Vatamaniuc, Dimitrie, 106, 123, 179, 180, 378, 438, 481	Voiculescu, V., 51, 318, 319
Vărgolici, Teodor, 45, 115, 159, 168, 180, 223, 367, 411, 415, 417, 438, 468, 489	Voltaire, 90, 238, 359, 418, 420, 421, 423, 439, 435, 437, 438, 440, 456, 556
Velea, Stan, 96, 109, 114, 180, 436, 437, 456, 468	Voronca, Ilarie, 18, 491, 546, 548
Vladimir, sfântul, 512, 513	Vrabie, Gh., 58, 62, 63, 130, 131, 175, 239, 369, 413, 414, 423, 436, 444
Vlahuță, Al., 19, 45, 543, 546	Vuilermor, Emile, 357
Vlaicu Vodă, 344	V.L., redactor interceptări, 201, 210, 217, 223, 229, 235, 238, 240, 243, 244
Vianu, doamna, 246, 418	W
Vianu, Tudor, 61, 62, 84, 113, 119, 120, 132, 246, 248, 300, 352, 398, 399, 401, 402, 413, 416, 417, 418, 424, 491	Wells, H.G., 276
Vigier, senatorul francez, 189	X
Vinogradov, general locotenent, 527, 552	Xenopol, A.D., 16, 538, 541, 542
„Virgiliu“, 179, 411, 412, 484	Z
Vitner, I., 8, 11, 21, 27, 28, 29, 30, 45, 46, 53, 144, 299, 344, 345, 476, 479, 491, 492	Zaharia, casierul Academiei, 224
Vișinski, Andrei Ianuarievici, 527, 552, 553	Zambaccian, K., 43
	Zambeti, colonel, 176, 184
	Zelea-Codreanu, C., 40

Cuprins

<i>Leul cu cinci picioare</i>	7
I. Desfășurarea „acțiunii informative“	13
1. Antecedente. Dosarul vechi	13
2. Încep să se adune sesizările	26
3. Momentul <i>Bietul Ioanide</i>	36
4. Momentul elaborării <i>Scrinului negru</i>	52
5. Abordarea tratatului de <i>Istorie a literaturii române</i> ..	86
6. Profesorul Călinescu ține din nou prelegeri la Universitate	121
7. Ecourile apariției romanului <i>Scrinului negru</i>	134
8. Căutarea obsesivă a unei cărți nescrise	173
9. Eșecul investigațiilor Securității	182
10. Sesizări sosite după închiderea dosarului	187
II. Interceptii telefonice și cu aparatură de interior	196
1. Privire de ansamblu	196
2. G.Călinescu se enervează	197
3. Câștigul interceptărilor	200
4. Textele interceptărilor	201

III. Scrisori arestate	265
IV. Revolta mocnită și explozivă a Profesorului	291
V. „Polemica“ Marin Preda/G.Călinescu	306
VI. Reazem pentru apropiați	317
VII. Inedite călinesciene	329
1. Scrisoarea confidențială către doamna Călinescu	329
2. Articolul pentru „gazeta de perete“	333
3. Scrisoarea către Liliana	337
VIII. Rostiri memorabile	343
1. Premoniții și previziuni politice	343
2. Autocaracterizări și reflecții literar-culturale	348
IX. Criza erotică	354
X. Liliana personaj principal într-o piesă necunoscută de G.Călinescu	385
XI. „Tratatul“ versus <i>Istoria literaturii române de la origini până în prezent</i>	394
XII. Momente sărbătorești (Mișcarea din spatele cortinei)	413
XIII. Date biografice noi referitoare la G.Călinescu..	432
XIV. Texte dramatice intermediare	434
– <i>Secretarii domnului de Voltaire</i>	440
– <i>Crăiasa fără cusur</i>	444
– <i>Tragedia regelui Otakar și a prințului Dalibor</i>	448

– <i>Răzbunarea lui Voltaire</i>	456
– <i>Soarele și Luna</i>	463
– <i>Phedra</i>	468
XV. Simptomele fricii	475
XVI. Ofițeri de securitate, „surse“ și case de întâlnire în dosarul Călinescu	482
XVII. Configurația dosarului	485
XVIII. Documente din alte dosare	487
XIX. Dosarul cruce	491
Addenda I – „Denunț“ tardiv împotriva lui G. Călinescu	495
O carte explozivă despre viața reală în Rusia Sovietică	497
Exercițiile lui Ioanide	498
Addenda II – Texte publicate. Piese la dosar	525
Preambul	527
1. Gh.A.Cuza: <i>Profanare scelerată sau act de demență? Cazul G.Călinescu</i>	529
2. G.Călinescu: <i>Două declarații</i>	551
3. G.Călinescu: <i>Teatrul nou</i>	553
4. G.Călinescu: <i>O teorie a urii</i>	557
5. Marin Preda: <i>Despre literatură cu aristocrați</i>	561
<i>O carte se închide și nenumărate perspective se deschid</i>	578
Indice de nume	579
Cuprins	589

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
OPREȘAN, IONEL
Asaltul cetății: Dosarul de Securitate al lui G. Călinescu /
I. Opreșan. - București : Saeculum I.O., 2014
Index
ISBN 978-973-642-344-4

821.135.1.09 Călinescu, G.
929 Călinescu, G.

Biron CIP,
Nicoleta CORPACT

Leul cu cinci picioare

După ce, la sfârșitul anului 1959, manuscrisul romanului Scrinul negru căpătase, într-un anume sens, undă verde și autorul întrevăzuse o anume bunăvoință din partea forurilor supreme pentru întreaga sa activitate literară, G.Călinescu se arăta mai mult decât optimist în privința viitorului. „Partidul – mărturisea el, unor cercetătoare care îl vizitau la sanatoriul Otopeni, pe data de 23 ianuarie 1960 – este alături de mine și mă înțelege“. „Când vorbesc în Parlament, spun, în cele mai simple cuvinte, cele mai mari adevăruri și tov. Dej mă îmbrățișează afectuos. Veți vedea că tot ce scriu eu va fi publicat. Se va relua Bietul Ioanide. Scrinul negru va apare, sunt sigur de asta. Revizuiesc acum ediția a IV-a a Enigmei Otiliei. Sunt un bun romancier. Scriu pentru Istoria literaturii.“ (CNSAS, dosar I 066960, f.187).

Iar la 29 februarie 1960, după vizita prof. Pavel Țugui la Institut, cu care discutase despre repunerea sa în drepturi, ca șef al Catedrei de Istoria Literaturii Române – i se aprobase oricum să țină câteva prelegeri – și vorbise în legătură cu plecarea în străinătate pentru tratament, G.Călinescu se auto-caracteriza în sensul aspirațiilor supreme, cum ar fi dorit să fie. „Sunt – rostea el în fața a trei colaboratori – mai puternic decât vă închipuiți. Sunt ca un leu cu cinci picioare. Sunt un stăpân absolut și totdeauna victorios în hotărârile și acțiunile mele. Fac exact ce vreau eu și toată lumea este dispusă să-mi primească toate cererile mele, oricare ar fi ele“ (CNSAS, dosar I 066960, f. 168).

Peste două săptămâni (la 16 martie 1960), întărea cele spuse, prin altă declarație: „Li-e frică să nu mor, de asta pot ridica numai un deget și mi se dă tot ce vreau“ (CNSAS, dosar I 066960, f.163).

În sfârșit, la 22 mai 1960, îi mărturisea unui coleg de-al nostru: „Când vreau să-l văd pe Chivu Stoica, dau un telefon și

mă primește numai decît. Când vin acolo, sunt așteptat la scară de un colonel“ (CNSAS, dosar I 066960, f.139).

Că Gheorghe Gheorghiu-Dej îl simpatiza, e un fapt cunoscut. De un Sfântul Gheorghe, chiar l-a vizitat pe neașteptate, în str. Vlădescu, 53, aducându-i un buchet de flori. Mai departe, însă, Profesorul se autoiluziona, uitând sau minimalizând relele trecutului: „flagelarea“ lui ca estetician, critic, istoric literar și gazetar, de către aripa etnică Leonte Răutu, I.Vitner, Vicu Mândra etc.; îngrădirea posibilităților de publicare și, ulterior, și interdicția de a veni în contact cu tineretul, prin îndepărtarea de la conducerea Catedrei de Istoria Literaturii Române și chiar din învățământ...

Iar în timp ce el își autoetala fabulos „puterea“, era urmărit, fără să știe, pas cu pas, de Securitate în tot ce întreprindea, cu gândul de a-l băga după gratii, pe motivul că scria sau ar fi scris romanul de sertar Ororile comunismului în România.

Toate aceste mari nedreptăți, săvârșite, desigur, cu avizul conducerii de partid, par stranii, întrucât G.Călinescu a fost, din 1946 și până la moarte, deputat în Marea Adunare Națională, iar în timpul cumplitei campanii de denigrare, susținută de I.Vitner, Vicu Mândra și ceilalți, era ales membru al Academiei Române și desemnat ca director al Institutului de Istoria Literaturii Române și Folclor al Academiei.

S-au întrebat mulți cum puteau coexista concomitent înălțările „cetățeanului“, membru al M.A.N., cu interdicția tacită de a publica în presa centrală în perioada 1949-1955 și alegerea ca membru al Academiei cu îndepărtarea ilegală din învățământul universitar și de la șefia catedrei, unde nu rămăsese decît un doctor în litere și unul, cel autoproclamat șef de catedră, doctor în medicină?

De asemenea, ne întrebăm cum de i s-a putut deschide, pe baza unui simplu zvon, dacă nu cumva pe baza unei simple glume, „dosar de urmărire informativă“ și s-a ordonat interceperea convorbirilor telefonice și a tuturor discuțiilor purtate în casă, uitându-se activitatea sa de promovare și susținere a democrației din 1944 până în 1949 din paginile gazetelor „Tribuna poporului“, „Lumea“ și „Națiunea“?

Se mai putea lăuda, în condițiile date, G.Călinescu cu statutul ieșit din comun al unui leu cu cinci picioare, când nu dispunea nici de cele patru, cu care să stea și să meargă normal, pe pământ, spre a-și exercita firesc profesiunile de dascăl și de scriitor?

Îl susținea în această iluzie, între alții, și George Ivașcu, care îi scria într-o epistolă: „Nu e nimeni mai tare decît Dv. la «Contemporanul», nici chiar umilul Dv. supus“; iluzie dezisă de cenzurarea mai fiecărui articol publicat în serialul „Cronica optimistului“.

„El, din păcate, aproape în fiecare număr – ne mărturisea George Muntean în convorbirea din vol. G.Călinescu. Spectacolul personalității. Dialoguri adnotate¹ – avea dificultăți cu «Cronica optimistului», fiindcă ăștia îl și socoteau așa, într-o dungă, un rebel, un neînregimentabil și-l suspectau, privindu-i cuvintele din patru părți deodată“ (p.156). „Lui Călinescu îi era suspectat orice – până și atunci când scria «patriotism socialist». Era o politică... la «Contemporanul», de nivelare“ (p.163). „Tributul s-a atenuat după împrietenirea cu Gheorghiu-Dej“ (p.165).

Spre a nu mai vorbi de maltratarea Scrinului negru, din care a scos cu duimul fragmente (o parte publicate târziu de d. profesor Pavel Țugui în „Revista de istorie și teorie literară“) și a fost nevoit să introducă altele spre a îngroșa prezența „noului“ în structura romanului.

Stau mărturie în acest sens, nu numai pasajele date la iveală în „RITL“, ci și „depozițiile“ colaboratorilor lui apropiați în convorbirile din vol. citat: „ce să lase, când el scria una și apărea alta?! Că el scria Scrinul negru și știi foarte bine câte texte i-au fost scoase din roman și ce amenințări i s-au transmis – că dacă nu-l schimbă, nu-i va mai fi publicat... Când știi foarte bine că poeziile i-au fost modificate... Din «fecioara Maria» a ieșit «tovarășa Maria».../– «...frunțașă...»/– ... sau «frunțașă Maria»“ (Cornelia Ștefănescu, p.329-330); „Scrinul negru a fost masacrat tare“ (G.Muntean, p.156). Sau cu propriile cuvinte ale

¹ Editura Véstala, București, 1999.

autorului: „Mi-am stricat românul la sugestia editorilor, în nădejdea c-o să apară. Dacă nici așa nu e bun, înseamnă că totul e inutil“ (p.175).

Am discutat, în special, cu cei doi colegi pe larg despre situația ambiguă a Profesorului, ridicat, pe de o parte, la înalte demnități și cinstiri naționale, iar pe de alta nelăsat să-și exercite atribuțiile profesiei sale și ponegrit în mod public, cu toate atribuțiile utilizate pentru cei din generațiile interbelice, aflați în detenție.

E limpede că G.Călinescu a îmbrățișat cu entuziasm democratismul și a avut „candoarea – cum se exprima doamna Cornelia Ștefănescu – că face ceea ce face adevărat, până și-a dat seama că a căzut în capcană“ (p.330), până a intuit „rino-cerizarea“ propagată de oamenii „momentului“.

Și atunci a încercat să salveze ce se putea salva. „Mi-am propus – îi mărturisese el lui George Muntean – să trec o flăcăruie dincolo, pe malul celălalt, indiferent care-o fi prețul! Am sentimentul c-am făcut-o... restul nu mă interesează!“ (p.164-165).

„Prețul“ n-a fost deloc mic. A acceptat de nevoie să fie manipulat, să scrie despre subiecte pe care nu ar fi dorit să le abordeze niciodată, nu numai în gazetele conduse de el, ci și în paginile „Contemporanului“.

Pe bună dreptate, George Muntean afirma că G.Călinescu „a fost cel mai tipic reprezentant al intelectualității române dansat în această epocă“ (p.156); „Călinescu s-a angajat la modul sincer, în activitatea cetățenească, de care n-a fost străin nici înainte. Pe urmă, însă, a intrat într-un mecanism și aștia l-au manevrat“ (p.181).

L-au manevrat, să spună, ce-i cereau, într-un fel, sub amenințare indirectă, a privării de libertate – să nu uităm că a fost învinuit, după apariția romanului Bietul Ioanide, de pro-legionarism, în timp ce foștii legionari n-aveau habar (ex. C.Daicoviciu, Horia Hulubei) – și s-a speriat el însuși văzând cum se împrușcă rândurile numelor mari ale generației sale, în închisori.

L-a tulburat, de asemenea, și destinul Istoriei literaturii române, care, după învinuirile de filosemitism la apariție, era condamnată, după 1944, de atitudine contrarie, cerându-se arderea ei [a compendiului] pe rug (I.Ludo), iar după aceea de ponegrire a scriitorilor evrei (I.Ionescu, 1953, CNSAS), și de obiectivism, în 1948, de I.Vitner.

La toate acestea, „instinctul de conservare“, cum releva George Muntean – îl va fi determinat să „se pună bine cu stăpânirea“ (p.181), chiar dacă articolele sale (îndeosebi cele ocazionale și cele de interpretare a unor principii și teze ideologice) vor continua să lase posibilitatea unei duble interpretări. Și chiar dacă până și cei apropiați îl vor taxa de incertă situare pe pozițiile marxist-leniniste, de care era nu o dată învinuit în notele către securitate.

Atenționat poate – nu avem încă dovada – că viața, activitatea și toate manifestările sale sunt puse, din octombrie 1959, sub drastică urmărire din umbră, G.Călinescu va afla salvarea doar în semnarea pactului cu diavolul, în cererea de a fi primit în rândurile Partidului.

Nu va deveni, însă, nici acum „leul cu cinci picioare“, cum se autodeținea, ci un „tolerat“ ornant, căruia i se îngăduia să aibă o rubrică săptămânală, supusă, totuși, cenzurii, și i se deschideau ceva mai larg porțile editurilor.

Cât despre reintrarea în drepturile furate – de profesor și șef de catedră – i se încredința doar un titlu onorific și un curs facultativ, frecventat însă, de o mare de intelectuali.

Dosarul pe care îl publicăm – ultimul asalt asupra intimității și libertății Profesorului – dovedește, mai mult decât oricare alt document, perversitatea regimului comunist față de una dintre cele mai proeminente figuri ale culturii române.

E o mostră de împingere a suspiciunii până la absurd, un document de decizie, prin latura cea mai agresivă, Securitatea, a regimului, de G.Călinescu, și de tratare a lui ca a oricărui potrivnic, drept „dușman de clasă“.

Dar prin aceasta, dosarul ca atare devine un act de reabilitare a omului și operei de toate învinuirile (sau măcar de o

bună parte a lor) ce i s-au adus în necunoaștere de cauză, imediat după decembrie 1989 și continuă să i se mai aducă.

Descoperim prin „dosarul de urmărire informativă”, că, asemenea întregii elite intelectuale românești, apărătoare a valorilor naționale, nici G.Călinescu nu a fost scutit de înjosiri, umiliri, nedreptăți și cercetări pentru activități subversive, pasibile a-l duce după gratii.

E marele câștig pe care ni-l oferă un document altminteri odios.

I. DESFĂȘURAREA „ACȚIUNII INFORMATIVE“

1. Antecedente. Dosarul vechi

Înainte de deschiderea dosarului de anchetă informativă, de punere sub urmărire a telefonului și de ascultare permanentă, 24 de ore din 24 de ore, prin două modalități tehnice de interceptare, activitatea publică și particulară (privată) a lui G.Călinescu a făcut doar întâmplător obiectul organelor de poliție (în vechiul regim) și de securitate (după 1948-1950).

„Cazul” Călinescu intra în atenția Ministerului Afacerilor Interne în măsura în care se primeau sesizări, fie din partea instituțiilor statului, fie din partea unor persoane particulare. Mai frecvent, se atrăgea atenția asupra lui, în condițiile în care diverse „surse” făceau aluzie, în rapoartele lor, și la G.Călinescu.

Fapt este că pentru perioada veche (dacă nu vor mai fi existând și alte documente nepuse în cercetare), respectiv pentru anii 1942-1948, nu se păstrează la CNSAS, decât un dosar cu 14 file¹, dintre care, cele mai multe piese au fost greșit incluse sub numele Gh.Călinescu, ele referindu-se în realitate la Gh.Galinescu, profesor de muzică, din Iași, str. Plăcerilor, nr.5, care, cerând să devină director al Academiei de Muzică din Iași, fusese pensionat „prematuro din învățământul superior” și adresase o petițiune de rejudicare a situației sale mareșalului Antonescu (CNSAS, dosar I 066960, f.255-258, 283-284).

Despre acest Gh. Galinescu, care locuia la Iași foarte aproape de Profesor, vorbește și Ion Bălu în monografia *Viața lui G.Călinescu* (Cartea Românească, 1981, p.240-241): „La Iași

¹ La 5 iulie 1957, cu nr.370/52633, MAI Dir. Securității București, trimitea Ministerului Afacerilor Interne, Direcția a III-a (nr. intrare 00222658, 6 iulie 1957) adresa: „Alăturat vă înaintăm pentru exploatare dosarul nr. 55129, compus din 14 file, privind pe acad. prof. Călinescu George întrucât funcționează în cadrul obiectivelor deservite informativ de dvs. Șeful Direcției, general maior T.Evghenie/ pentru ss indescifrabil; Șeful Serviciului, maior E.Niculescu-Mizil” (Dosar I 066960, f.259).

[G.Călinescu] avea la îndemână ediții rare, dar ezita să le trimită prin poștă [spre a se face după ele clișee la București]. Se puteau pierde. Era «păjit». În apropiere de stradela Ionescu, locuia «un tip», profesor de muzică, pe care, ironie! îl chema Gh.Galinescu. Neatent, poștașul îi înmâna uneori corespondența lui G.Călinescu, și acesta și-o însușea.“

Greșeala poștașului s-a repetat în mod invers și în cazul organelor siguranței, care au adunat în dosarul profesorului G.Călinescu și documentele incriminatorii privitoare la G.Galinescu.

Documentele privitoare la G.Călinescu din acel prim dosar al Ministerului Afacerilor Interne se referă la posibilele tulburări studențești dintre partizanii profesorului și adversarii săi, provocate de apariția *Istoriei literaturii române, de la origini până în prezent*, București, 1941.

Astfel, la 28 ianuarie 1942, cu nr. 48991, Inspectoratul Regional de Poliție Iași adresează, Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției București, Direcțiunea Siguranței, „confidențial“, următoarea adresă:

„Domnule Director General,

Am onoare a raporta următoarele:

În legătură cu cartea Domnului Conferențiar Universitar Gh. Călinescu de la Universitatea Iași *Istoria literaturii românești*, studenții Universității și în special cei de la Facultatea de Litere s-au împărțit în două tabere. Cea mai numeroasă hulește și ia atitudine bătaioasă față de tabăra mai mică partizană a Domnului Conferențiar Călinescu.

Tabăra majoritară a studenților susține că în această carte s-a defăimat, s-a ignorat tot ce a fost mare scriitor român băstinaș, dându-se preferință scriitorilor neromâni sau cu tendință de stânga.

Aceste controverse pot degenera, mai ales că Dl. profesor universitar Gh. A. C. Cuza a luat atitudine publică în scris contra acestei cărți în revista «Cetatea Moldovei», sub titlul *Profanare scelerată sau act de demență?* articol ce a fost publicat și de ziarele locale și extras într-o broșură pe care o anexăm.

Această stare de spirit a studenților a fost semnalată de către noi Domnului Rector al Universității Iași.

INSPECTOR REGIONAL, Șeful Poliției de Siguranță,
ss Indescifrabil ss Indescifrabil“

La puțină vreme, Biroul Presei [București], desigur din MAI, după ce dădea, după toate probabilitățile, „nota informativă“ primită de la Iași la referat (la J., nr. 81220-S, din 2.II.1942) înainta, cu nr. 81220/S, la 5 februarie 1942, următoarea notă către Direcția Generală a Poliției București:

„Notă.

Inspectoratul regional de poliție Iași raportează că lucrarea profesorului universitar Gh. Călinescu, de la Iași, *Istoria literaturii românești*, a divizat studențimea ieșeană, în special pe cea de la Facultatea de Litere, în două tabere: cea mai numeroasă alături de adversarii d-lui Gh. Călinescu și în contra taberii mai mici, susținătoare d-lui Călinescu.

Acest antagonism născut recent în sânul studențimii ieșene ar avea ca origine teza susținută de criticii d-lui Călinescu, că lucrarea sa este subiectivă și tendențioasă, din cauză că defăimează și ignorează pe marii literați români, moldoveni, și evidențiază în mod demonstrativ însușirile și talentul literaților neromâni sau înfeudați politici de stânga.

Deoarece profesorul Gh. A. Cuza a luat și D-sa atitudine în contra lucrării d-lui Gh. Călinescu, scriind și publicând un articol critic sub titlul *Profanare scelerată sau act de demență?* în revista ieșeană «Cetatea Moldovei», care a fost reprodus și de ziarele ieșene și mai recent pus în comerț sub formă de broșură, Inspectoratul Regional de Poliție Iași își manifestă temerea că acest antagonism ar putea degenera și lua proporții în sânul studențimii ieșene, fapt ce l-a semnalat Rectoratului Universității din Iași.

Din examinarea broșurii în chestiune, în care prof. Gh. A. Cuza combate teza susținută de dl. Călinescu, se poate ajunge la concluzia că argumentele dlui Gh. A. Cuza, fiind sprijinite și politic, pe teza antisemită, în adevăr ar putea să galvanizeze anumite curente în jurul acțiunii sale, care apoi, eventual, să fie dirijate și în sens politic.

[Rezoluția: «9.II.1942. Notă pentru M[inistrul] Culturii Naționale»

[«Dat un exemplar ptr. Direc[ția] din M[inistrul] Culturii cu adresă»]“

Pe baza celor două adrese, Ministerul Afacerilor Interne, Direcțiunea Generală a Poliției, trimitea, cu titlul confidențial, Ministerului Culturii Naționale, în redactarea lui Iordănescu Pisone (din 11 februarie 1942, ora 17) (dactilografiată pe formular tip), cu

[G.Călinescu] avea la îndemână ediții rare, dar ezita să le trimită prin poștă [spre a se face după ele clișee la București]. Se puteau pierde. Era «pățit». În apropiere de stradela Ionescu, locuia «un tip», profesor de muzică, pe care, ironie! îl chema Gh.Galinescu. Neatent, poștașul îi înmâna uneori corespondența lui G.Călinescu, și acesta și-o însușea.“

Greșeala poștașului s-a repetat în mod invers și în cazul organelor siguranței, care au adunat în dosarul profesorului G.Călinescu și documentele incriminatorii privitoare la G.Galinescu.

Documentele privitoare la G.Călinescu din acel prim dosar al Ministerului Afacerilor Interne se referă la posibilele tulburări studențești dintre partizanii profesorului și adversarii săi, provocate de apariția *Istoriei literaturii române, de la origini până în prezent*, București, 1941.

Astfel, la 28 ianuarie 1942, cu nr. 48991, Inspectoratul Regional de Poliție Iași adresează, Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției București, Direcțiunea Siguranței, „confidențial“, următoarea adresă:

„Domnule Director General,

Am onoare a raporta următoarele:

În legătură cu cartea Domnului Conferențiar Universitar Gh. Călinescu de la Universitatea Iași *Istoria literaturii românești*, studenții Universității și în special cei de la Facultatea de Litere s-au împărțit în două tabere. Cea mai numeroasă hulește și ia atitudine bătaioasă față de tabăra mai mică partizană a Domnului Conferențiar Călinescu.

Tabăra majoritară a studenților susține că în această carte s-a defăimat, s-a ignorat tot ce a fost mare scriitor român bășinaș, dându-se preferință scriitorilor neromâni sau cu tendință de stânga.

Aceste controverse pot degenera, mai ales că Dl. profesor universitar Gh. A. C. Cuza a luat atitudine publică în scris contra acestei cărți în revista «Cetatea Moldovei», sub titlul *Profanare scelerată sau act de demență?* articol ce a fost publicat și de ziarele locale și extras într-o broșură pe care o anexăm.

Această stare de spirit a studenților a fost semnalată de către noi Domnului Rector al Universității Iași.

INSPECTOR REGIONAL, Șeful Poliției de Siguranță,
ss Indescifrabil

ss Indescifrabil“

La puțină vreme, Biroul Presei [București], desigur din MAI, după ce dădea, după toate probabilitățile, „nota informativă“ primită de la Iași la referat (la J., nr. 81220-S, din 2.II.1942) înainta, cu nr. 81220/S, la 5 februarie 1942, următoarea notă către Direcția Generală a Poliției București:

„Notă.

Inspectoratul regional de poliție Iași raportează că lucrarea profesorului universitar Gh. Călinescu, de la Iași, *Istoria literaturii românești*, a divizat studențimea ieșeană, în special pe cea de la Facultatea de Litere, în două tabere: cea mai numeroasă alături de adversarii d-lui Gh. Călinescu și în contra taberii mai mici, susținătoare d-lui Călinescu.

Acest antagonism născut recent în sânul studențimii ieșene ar avea ca origine teza susținută de criticii d-lui Călinescu, că lucrarea sa este subiectivă și tendențioasă, din cauză că defăimează și ignorează pe marii literați români, moldoveni, și evidențiază în mod demonstrativ însușirile și talentul literaților neromâni sau înfeudați politici de stânga.

Deoarece profesorul Gh. A. Cuza a luat și D-sa atitudine în contra lucrării d-lui Gh. Călinescu, scriind și publicând un articol critic sub titlul *Profanare scelerată sau act de demență?* în revista ieșeană «Cetatea Moldovei», care a fost reprodus și de ziarele ieșene și mai recent pus în comerț sub formă de broșură, Inspectoratul Regional de Poliție Iași își manifestă temerea că acest antagonism ar putea degenera și lua proporții în sânul studențimii ieșene, fapt ce l-a semnalat Rectoratului Universității din Iași.

Din examinarea broșurii în chestiune, în care prof. Gh. A. Cuza combate teza susținută de dl. Călinescu, se poate ajunge la concluzia că argumentele dlui Gh. A. Cuza, fiind sprijinite și politic, pe teza antisemită, în adevăr ar putea să galvanizeze anumite curente în jurul acțiunii sale, care apoi, eventual, să fie dirijate și în sens politic.

[Rezoluția: «9.II.1942. Notă pentru M[inistrul] Culturii Naționale»

[«Dat un exemplar ptr. Direcția din M[inistrul] Culturii cu adresă»]“

Pe baza celor două adrese, Ministerul Afacerilor Interne, Direcțiunea Generală a Poliției, trimitea, cu titlul confidențial, Ministerului Culturii Naționale, în redactarea lui Iordănescu Pisone (din 11 februarie 1942, ora 17) (dactilografiată pe formular tip), cu